GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Postarina plaćena u gotovom.

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izrađuje brzo i jeftino
„TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani - ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

NOVA TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 6 oktobra 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utužlivo u Šibeniku. | Br. 604

IZBORI

za Senat već su raspisani, a to je znak da se naša država vraća u tok parlamentarnog života. Ali kako oba doma narodnog pretstavništva mogu da djeluju usporedno i istovremeno, to samo obnavljanje Senata ne bi imalo smisla dok se ne uspostavi i drugi dom, Narodna skupština. Prema tome, može se očekivati da će se uskoro raspisati i izbori za Narodnu skupštinu ali prije toga treba da se donese uredba sa zakonskom snagom o izboru narodnih poslanika, i to u duhu direktiva koje su ozakonjene: da glasanje bude opće i tajno a mandati da se dijele proporcionalno.

Prijašnji zakon o izboru senatora ostao je na snazi i po njegovim će se propisima obaviti senatski izbori. Prema sadašnjem pravnom shvatanju, glasače samo pretsjednici općina u našoj banovini, jer je skupština raspuštena a ne postoje ni banska vijeća a prema tome ni banski vijećnici primorske i savske banovine kad već ni te banovine ne postoje. Prema autentičnom tumačenju bivši poslanici neće se uvesti u spisak birača, što bi donekle moglo uticati na rezultat izbora i na sastav novoga senata.

Tako je na pr. za podnošenje liste u jednoj banovini potrebno 50 potpisa te bi srazmjerno male političke grupe izgubile mogućnost kandidovanja. Interesantno je da sarajevski sud smatra da ni općinski pretsjednici nemaju pravo glasa, jer im je istekao trogodišnji mandat. Sigurno je da će biti potrebna i dalja autentična tumačenja zakona.

Kad bi se prije senatskih izbora proveli skupštinski, onda bi i novoizabrani poslanici sudjelovali pri biranju senatora. Zato je red kojim će se u nas provoditi izbori mogao da izazove iznenađenje, iako se može shvatiti zašto je ovako učinjeno.

Prije svega, danas nemamo zakona za biranje narodnih poslanika, pa se izbori ne mogu ni obaviti dok se novi zakon ne donese. To je stvarna zapreka, ali ne glavna, jer se ona može lako prebrditi donošenjem uredbe sa zakonskom snagom. Važniji je u ovom poslu sam karakter izbora.

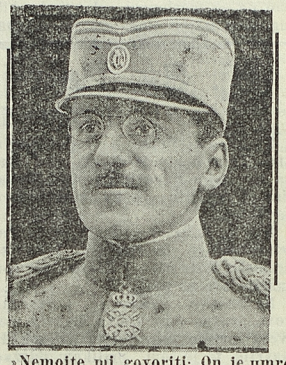
Skupštinski su izbori neposredni a senatski posredni. Dok pri izboru narodnih poslanika sudjeluje narod glasajući neposredno, pri izboru senatora glasaju već izabrani narodni pretstavnici, kojima je narod pored drukčije glavne funkcije podijelio i sporednu, a ta je da glasaju za izbor senatora. U ovom slučaju ta sporedna dužnost općinskih pretsjednika data im je prije događaja od augusta ove godine, te u ovim izborima možda neće doći u potpunosti do izražaja današnje narodno raspoloženje.

Činjenica da su senatski izbori posredni i zato prvi stavljeni na dnevni red najbolje svjedoči o smišljenoj politici i taktu Kr. vlade. Naš narod, po prirodi jakog temperamenta, iskorišćuje u punoj mjeri svoje pravo glasa; osobito u predizbornim trzavicama, ali samo kad je glasanje neposredno. Međutim ni nutarnja situacija a pogotovu ni vanjski momenat ne dopušta da se glavne narodne snage usredsrede na jednu izbornu borbu baš kad je potrebno da se zaborave partijske razlike i da pred očima ostane jedan glavni cilj —sreća ujedinjene, naše zajedničke domovine.

Pored redovnih dužnosti, novo će narodno pretstavništvo imati i jedan izvanredan zadatak: da sankcioniše novo državno uređenje, koje je nastalo otrazovanjem Banovine Hrvatske i izmjenama nekih zakona. To je zadatak kakav nije imalo pred sobom ni jedno naše narodno pretstavništvo.

Deveti oktobra

Ne govorite mnje: on' umer' -on' živjot';
Past' žertvenik' razbit' — ogonj ješčo pilaet'... S J. Nadson

»Nemojte mi govoriti: On je umro — On živi; Neka je žrtvenik srušen — oganj još plamti...«

Pet godina prođe otkad udruženi demoni nacije naše svetogrđe ispuniše, podlo srušivši velebni žrtvenik, ponos i nadu Jugoslavije.

Sa sedam mačeva čemera, boli i užasa probodeno osta srce majke Jugovića koja od Kosova bojna do Marselja kobna heroje i genije, sinove svoje, uzvišene žrtvenike jugoslovenske nacije, salomljene i srušene obožavati i blagosivljati mora, ali suze proliti ne smije!

I tu majka tvrda srca bila!

Sinove te majke, trnovitim i mističnim, još nedokončanim vijencem tragike, svetosti i besmrtnosti, okrunjene, bijesom osvete planuše da srušeni žrtvenik osvete, da sedmoglavu aždaju pronađu i na ognjenim mačevima raznesu, ali njih oči, bez suza, nadzemaljske majke Jugovića ustuknuše.

Njene magične zjenice, uprte u oči miliona osvetnika, izabranika od Triglava do Durmitora, u kojima srce Miloša i Milana sa Kosova kuca, rekoše da bez žrtava i bez srušenih žrtvenika nema potpuna ni konačna Uskrsnuća. Kosovo se nastavlja, zborile su one božanstvene oči mistične majke Jugovića, stoga moj vječni i sveti oganj što ga užegoh u grudima mojeg najljepšeg žrtvenika, mojeg najdivnijeg sina, Aleksandra Ujedinitelja, a On ga u vaša srca prenese,
Vi, obožavatelji misli, riječi i djela mojeg srušenog žrtvenika, mojeg Aleksandra,
čuvajte moj i njegov oganj u srcima vašim za spasenje njegova djela krvlju i kosturima miliona sagrađena, vama u amanet ostavljena, čuvajte i branite, njegovim i mojim ognjem neugasivim —
Čuvajte Jugoslaviju!

Vjernici Aleksandrovi, fanatični, nekompromisni svećenici srušenog žrtvenika, ostanke svetih mošti na Oplencu što duhom i nesalomljivom jugoslovenskom sviješću čuvaju, razumiju riječi vječne i sveđer mlade majke Jugovića, majke Dušanove i Lazara, slomljenog oltara na Kosovu, i Ujedinitelja čiji oganj vječno plamti na Oplencu i u grudima staraca, mladića i djevojčica posvećenih i ožarenih plamenom i žarom nacionalnog, spasonosnog, jugoslovenskog evanđelja —

Aleksandra, Viteškog Kralja Ujedinitelja!

U maglovitoj zabludi lutaju svi oni koji misle da postoji sila koja bi mogla ugasiti sveti oganj jednom, u davnoj davnini, već zapaljen, sa one boginje — majke Jugovića; u milione srdaca presađen, po vječnom zakonu nasljeđenja, a po domu Karađorđevića razbuktali u srcima Srba, Hrvata i Slovenaca, ujedinjenih u žrtveniku besmrtnog Ujedinitelja; jer može zemaljska podlost i zlobna drskost žrtvenike da ruši, hramove da pali, pa čak i mrtve mošti Svetog Save da sažeže i sveti prah u plijen vihoru da prospe: ali misao čovjekovu, posvećenu istinom, ožarenu pravicom, prožetu vjerom, poškropljenu krvlju miliona, pretvoreu u oganj jedinstva i bratstva, ne može satrti niko i nikada!

Oganj plamti i bukti jugoslovenskog jedinstva i bratstva. Tu je on vječni žrtvenik, nepristupan ljudskoj sili svih sredstava podlosti, zloće, glnposti i sile, izgrađen u misli, u srcu, u duši svih Jugoslovena; misao i dušu čovjeka Jugoslovena, prosvijetljenu ognjem

Aleksandra, Mučenika, Žrtvenika i Žrtve

— za Jugoslaviju i za sve Srbe, Hrvate i Slovence —

taj oganj neće, jer ne može, niko u jugoslovenskoj misli i duši ugušiti, doklegod Jugosloveni ostanu Aleksandrovi Jugosloveni, čuvajući amanet Njegov. Naš, njegovih sljedbenika, jest amanet: Čuvati jedinstvo i nedjelivost nacije i Države naše!

Sveti ognju majke Jugovića; sveti ognju Aleksandra Ujedinitelja, plamti nadzemaljskom svetošću i božanskom svjetlošću u srcima našim sa najvećim poštovanjem i zahvalnošću prema besmrtnom Mučeniku Ujedinitelju, Viteškom Kralju

Aleksandru I Karađorđeviću!

Dr M. PERKOVIĆ

3 OKTOBRA 1929

Pred deset godina naša država nazvana je imenom Kraljevina Jugoslavija. Time je naša otadžbina sankcionisala jedno ime koje je već bilo poznato u svijetu i pod kojim se naš narod borio za svoju slobodu. U njemu je ideja jednak. i brat. svih naših djelova, ideja jedin. i zajed. budućnosti.

O uređenju Banovine Hrvatske

KAO UZOR-JEDINICE NAŠE DRŽAVNE ZAJEDNICE.

»Seljački Dom« donosi članak K. Devčića u kom se veli:

Nakon dvadeset godina borbe doživjeli smo da hrvatski narod u svom životnom području preuzimlje svoje poslove u svoje ruke. Baš po tome, jer je hrvatski narod tek danas došao do mogućnosti da rukovodi svojim životom, mi Hrvati pred čitavim svijetom moramo pokazati da smo po političkom shvatanju dionici svjetskoga mira i stvaralačke snage. To ćemo pokazati izgradnjom svoje domovine Hrvatske, da postane uzor jedinica ove državne zajednice i ovoga dijela Evrope uređena na seljačkom temelju pod vodstvom dra Vlatka Mačka, ali tako da izazove poštovanje svih naših susjeda. Hrvatski seljački pokret doprinijeće stvaranju uzorne Hrvatske.

Evropska situacija

U jutro 2 oktobra njemačka vojska zaposjela je Varšavu, dok su prve njemačke trupe stigle dan ranije. I poluotok Hel, koji je još jedini davao otpor, predao se u nedjelju. Time je završen rat u Poljskoj dok se na zapadnom frontu još uvijek ratuje. Jaka utvrđenja s jedne i druge strane ne dopuštaju jače operacije.

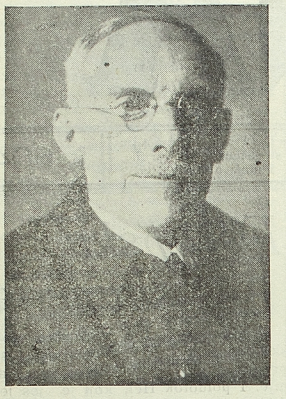
Istovremeno vode se u Moskvi razgovori, koji će, vjerovatno, donijeti značajne rezultate. Interesne sfere između Njemačke i Rusije određene su; još se podržava mišljenje o uspostavljenju jedne male Poljske države. Međutim, moskovski razgovori nemaju za cilj samu likvidaciju Poljske države, nego zadiru jače u evropsku situaciju. Nesumnjiva je činjenica da je Sovjetska Rusija velika država koja leži na dvama kontinentima te ima velikih interesa koliko u Aziji toliko i u Evropi. U posljednje vrijeme ona je likvidirala sukobe na istoku i zainteresovala se za Evropu. Predmet toga interesovanja izgleda da je prvenstveno Baltičko More; tu Rusija ima interesa u pogledu strateških i pomorskih baza. Interesi Rusije protežu se i na podunavske zemlje, te su više trgovačke i privredne naravi, pa bi se sve ovo interesovanje za Evropu imalo odraziti u paktovima privredne i političke prirode sa raznim evropskim zemljama. O krajnjem cilju sovjetske politike u Evropi ne može se ništa pouzdano reći.

Akcija za mir koju je poduzeo Rajh sa svojim saveznicima pošto je osvojio Poljsku, ne nalazi na dobar prijem sa strane Engleske i Francuske, koje su voljne da nastave započeto ratovanje.

Neutralnost evropskih i vanevropskih zemalja i dalje je sačuvana.

Dr. V. Maček
o neutralnosti Jugoslavije i Bugarske

Sofijski list »Slovo« priopćuje izjavu potpretsjednika vlade dra Mačka, koju je dao svom beogradskom dopisniku. Dr Maček je među ostalim izjavio ovo:

»Radujem se, što danas Bugarska i Jugoslavija vode politiku apsolutne neutralnosti. Bez obzira na nacionalnost, južni Slaveni imaju opće interese, da se sačuva mir pod svaku cijenu. Ovo je danas stanovište cijelog srpskoga naroda, a osobito hrvatskog naroda, koji je u toku dugih godina bio odgojen od svoga vođe Stjepana Radića u miroljubivosti.“

Skupštinski i saborni izbori

Zagrebački »Obzor« javlja da se u Zagrebu izrađuje izborni zakon za izbor narodnih zastupnika u hrvatski sabor. Pošto ministar pravde g. dr. Marković već izrađuje novi izborni zakon, to se u zagrebačkim krugovima drži, ako se ne dogode sudbonosne promjene u vanjskoj politici Jugoslavije, da će se izbori za beogradsku skupštinu održati prije Božića, te bi se tako pospješili i izbori za Hrvatski sabor, jer bi bilo nezgodno da se ovi izvrše prije skupštinskih.

Urarska, zlatarska i optičarska radnja
VINKO IVULIĆ - SPLIT
Solidna posluga - Cijene umjerene. — . NARODNI TRG 4

Vanredna skupština Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

završila je u Beogradu svoj rad te je jednoglašno donesena i prihvaćena ova rezolucija:

»Jugoslovensko sokolstvo razmotrivši današnje prilike u državi, utvrđuje, da je sokolstvo uvijek ostalo vjerno svojoj misli vodilji; jedinstvu narodnom i državnom, a da nije nikad služio bilo kojim stranačko-političkim ciljevima; da je uslijed toga tokom svoga djelovanja bilo izloženo napadajima, a pod tuđinom i svirepo progonjeno. Uvjereno da se jugoslovenski sokolski pokret, dok u nama postoji ne može slomiti nikakvim uticajima spolja, smatra, da je danas u interesu državnom i narodnom više nego ikada potrebno da se održi, razvija i osnaži. Jugoslovensko sokolstvo zato i danas naglašava, da ostaje vjerno svojoj zavjetnoj misli: jedinstvu narodnom; da će i od sada, kao i do sada, hrabro i odvažno nastaviti svoj rad za dobro Kralja a na korist cjelokupnog naroda i jugoslovenske države. Upućuje svoje tople simpatije braći i sestrama, koji su u posljednje doba kao sokoli izloženi nezakonitim napadajima od strane sokolskih protivnika; te će im u svakom pogledu pružiti punu pomoć i podršku. Jugoslovensko sokolstvo pozlva cjelokupno svoje članstvo, da u ovim ozbiljnim danima sve svoje sile posveti sokolskom radu, da što aktivnije radi u sokolanama, da narodno-obranbeni rad smatra svojom najsvetijom sokolskom dužnošću i da podizanju našega sela posveti najveću pažnju. Za dublju saradnju sa selom, radi njegovanja seoske narodne duhovne kulture, stavlja u dužnost saveznoj upravi da preduzme potrebno da rad sokola i u buduće teče normalno i nesmetano se razvija u svima krajevima zemlje. Na posao! Budućnost našeg jugoslovenskog naroda traži od nas da budemo dosljedni i istrajni. Bili smo. jesmo i ostajemo neimari jedinstvene Jugoslavije. Zdravo!

Na ovoj skupštini aklamacijom je izabrano novo starješinstvo a prvim zamjenikom starješine izabran je dosadanji drugi zamjenik dr. Vladimir Belajčić

Odmah poslije ovoga izbora, g. dr. Belajčić pomenuo je ličnost najpopularnijeg i omiljelog sok. starešine, g. E. Gangla. Na ove riječi cijela skupština ustala je i burno aklamirala ličnost g. E. Gangla. Poslije veoma toplih riječi o g. Ganglu, g. dr. Belajčić predložio je da se uputi telegram

Svečano otkrivanje spomenika S Miletiću

U nedjelju u Novome Sadu izvršena je jedna velika narodna dužnost. Otkriven je spomenik Svetozaru Miletiću, velikom sinu Vojvodine. Spomenik je djelo našeg kipara Ivana Meštrovića. Od Ujedinjenja do jučer Novi Sad i Vojvodina nisu doživjeli većeg i spontanijeg narodnog slavlja. Svečanosti su prisustvovali izaslanik N. V. Kralja, brigadni general V. Lepetić, pretsj. vlade D. Cvetković sa ministrima, ogroman broj Vojvođana. Govore su održali pretsjednik prireditačkog odbora dr A. Moč i pretsj. vlade Cvetković.

Stav bosanskih muslimana

Ministar g. dr Kulenović prisustvovao je u nedjelju otvaranju džamije i muslimanskog kulturnog doma u Seoni kod Tuzle, te je tom prilikom održao govor u kojem je istakao da su muslimani od uvijek bili jugoslavenski nacionalisti i pri tom pozvao muslimane na saradnju sa ostalom braćom.

Nj. V. Kralj nastavlja studije

Početkom ovoga mjeseca otpočela su Njegovom Veličanstvu Kralju predavanja iz područja vojne i univerzitetske nastave.

Za zajedničku saradnju

Pretsjednik Kraljevske vlade g. D. Cvetković, pretsj. senata g. dr A. Korošec, min. pravde dr L. Marković, min. prosvete B. Maksimović i min. šuma i rud. g dr Kulenović, konferisali su o političkim prilikama u zemlji, pa su se saglasili da preporuče svojim političkim prijateljima zajedničku saradnju na terenu po svima političkim i lokalnim pitanjima.

Trgovina mode „a la ville de Paris“
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

Nj. Sv. Patrijarh dr. Gavrilo
u Banovini Hrvatskoj

Nj. Sv. Patrijarh na proputovanju kroz Zagreb bio je dočekan od Bana Hrvatske Banovine g. dra Šubašića i ostalih viših funkcionera banovine.

Ban g. Šubašić zadržao se sa Patrijarhom sve do odlaska voza za Sremsku Mitrovicu i Sušak te mu zaželio sretan put.

Na Sušaku svečano je posvećena nova pravoslavna crkva, kojn je posvetu izvršio Nj. Sv. Patrijarh dr Gavrilo, te je tom prilikom održao govor u kome je pored ostaloga rekao:

»Na ovoj današnjoj svečanoj službi, mi sa braćom arhijerejima i sveštenicima silom Božje blagodeti osvetismo ovaj hram i predajemo ga Bogu i narodu, da se od danas u njemu vrši sveto bogosluženje i da se u njemu prinose molitve i pesme za slavu Božju i za dobro našeg uzvišenog Kralja (dugotrajni i burni poklici: »Živeo Kralj«!) Nje govog Kraljevskog doma (»Živeo Kraljevski dom!«), naroda i otadžbine (»Živela Jugoslavija«!) i za sve ljude koji su duhom i istinom sinovi Božji u Isusa Hrista. Neka od danas ovaj vaš divni i veličanstveni hram bude izvor vaše veličine u dobrim delima za sreću i napredak svih vas i vaših porodica, vaših domova i vaših ustanova, kao što on svojom veličinom i svojom lepotom ukrašava vaš divni grad Sušak, neka u veri i molitvi ukrašava vaše duše i vaša srca u međusobnoj ljubavi i bratskoj slozi svih vas građana bez razlike verske i staleške i društvene osobine i podvojenosti. Neka iz ovoga doma Božjeg izvire dobra volja i međjusobna harmonija za sve vas Sušačane, koji tako tesno vežu sve vas, krvne veze bratstva i rodoljublja i dužnosti za obaveze vašeg zajedničkog života i vaših opštih interesa u ovom ponosnom gradu našeg čarobnog Jadrana.

Sa ovim molitvama i željama mi pozdravljamo i blagoslivljamo ovu vašu dragocenu tvorevinu«.

Patrijarh napustivši Sušak, ispraćen od naroda i pretstavnika vlasti otputovao je za Ogulin i Plaški U Plaški je uz asistenciju većeg broja svećenstva održao kratak pomen bivšim episkopima Ljubotini, Đ. Jakšiću, Đ. Dimoviću. M. Mijoviću, T. Živkoviću, M. Grujiću, I. Zeremskom i Maksimilijanu Hajdinu, koji su tamo sahranjeni.

GUSLARSKE NARODNE PJESME

Skupio Mićun M. Pavićević, predgovor napisao dr Matija Murko. 1939, str. 357.

Poznat književnik i crnogorski folklorista g. Mićun M. Pavićević objavio je nedavno jednu zbirku narodnih pjesama, koje je čuo od svoga oca i od drugih guslara. Ma da je prošlo vrijeme cvjetanja narodne poezije, njezino klasično doba, ova nova zbirka ima svoju osobitu vrijednost.

Pjesme iz ove zbirke, po mišljenju pisca, „neće biti na odmet folkloru, istoriji i narodnoj psihologiji.« Objavio ih je »u prvom redu radi nauke i kao dokaz nestajanja čistih narodnih guslarskih pjesama«. Sakupljač je, pored ovih zapažanja koja su po mom mišljenju tačna, iznio još jedno isto tako tačno zapažanje: kroz ove pjesme opaža se dah modernizovanja

Ovo »modernizovanje« ne bi se toliko osjetilo da naša narodna epiha nije pri kraju života. Ona bi se ugladila i izgradila u pjesmu koja bi bila potpuno narodna kad bi prošla kroz duh narodnih guslara jedne sredine koja i u Crnoj Gori danas nestaje. Primitivna rasna snaga kadra je da stvara čistu narodnu epiku, dio svoga života. U njenoj posljednjoj epohi, u naše doba, u okolnostima koje su protivne takvom stvaranju, značajna je i vrijedna jedna ovakva zbirka pogotovu zato što je »dokaz nestajanja«, umiranja epike i onog i onakvog života koji je epiku stvarao. U ovom gubljenju epike i smisla za istinsku narodnu poeziju koja s guslama čini nerazdvojnu cjelinu vidi se da nastupa preokret u našem nacionalnom životu, da propada nešto što je bilo lijepo i vrijedno da na njegovo mjesto stupi nešto novo, za koje ne znamo kakvo će biti. Nije toliko važno što mjesto handžara i starinske puške nastupa novo, moderno oružje:

Na Mlađemu otpremi topove,
A na Vitanj dvije haubice
Mitraljeze svuda na glavice
I zaveza telefonske žice. (str. 342)

Ta poznato je da se u klasičnim ciklusima strijela jedva i pominje, a mač i buzdovan su ubrzo zamijenjeni vatrenim oružjem. Narodna pjesma, dok postoje uslovi, kadra je i da se »modernizuje«. Po jednom predanju, Marko je Kraljević umro kad je vidio pušku i saznao „da i najgora rđa može da ubije najboljeg junaka«, ali u uskočkom ciklusu ta ista puška nije smetala da se ovjekovječe vanredni napori junaka, koji su s novim oružjem u ruci četovali i ratovali kao i junaci prvog ustanka, a da im ta nova okolnost nimalo ne umanji epsku slavu. Tako je i hercegovačkom ustaši bila puška »i otac i majka“, a epska slava nije mu bila manja. Nego ima nešto nova u našem narodu, na prelazu smo iz patrijarhalnog života u novi.

Grijeh bi bio kazati da ovo novo ne valja, da se iz ovoga neće raditi nešto ravno starinskoj epskoj veličini. Ali staro je poznato, i bilo je vrijedno, a za novo ne znamo kakvo će biti...

Van sumnje je samo jedno: da će svaki dokumenat sa ove raskrsnice vremena biti dragocjen i da će se puna njegova vrijednost moći ocijeniti tek u budućnosti.

Ova knjiga je jedan takav dokumenat. Ona je sastav starog i novog.

Novo je i knjiško na pr. ovo:

Srbi, jadni, žalosni i bjedni,
Vazda li ste svoje krvi žedni!
A pod jarmom tuđijem stenjete.
Vi ste svoju krvcu prolivali,
Tirjanima svojim ugađali,
Jer ste, eto, u ruke varvara
Austrijskog i turskoga cara,
Koji srpsko ime ne poznaju
Nit mu prava čovječanstva daju.
Nikad Srpstvo neće imat prave
Dok god dvije postoje države:
U Evropi dok god je Turčija
I s mape se zbriše Austrija. (str. 123)

A staroga, epskog, ima još puno. U prvom redu, tu je osjećanje časti, čovještva. Sve one vrline i ljepota koja čini »čojstvo« i čovjeka. I ona mladost crnogorska:

Nema momče ni petnaest ljeta,
Velje pušku na ramenu nema,
Samo malu pušku za pojasom
I slobodno srce u prsima. (str. 112)

Tu je i ono starinsko, patrijarhalno a ovdje jednako sačuvano:

Ne stiče se slava kraj upreta,
Nema 'rane kraj mrsa otetal
Idi, sinc, nemoj žalit krvi,
Il' pogini ili budi prvi! (str. 74)

U istoj pjesmi (Junaštvo Mićuna Stanojeva) ima jedan vanredno lijep opis junaka, majstorski razrađen, epski širok. Ne mogu ga na ovom ograničenom prostoru izniješti kao ni opis i istorijat jedne puške iz pjesme »Morejski rat“ (str. 48), koja ne zaostaje za legendarnim džeferdarom Mandušića Vuka.

Našlo bi se u Mićunovoj zbirci i mnogo mjesta koja mogu bolje objasniti i potvrditi mišljenja i pretpostavke iz područja klasičnih ciklusa. Tako (na str. 87) gdje se pominje riječ „roditelj« —

Ja sam sedam posjeka građana
Za Grujicu, roditelja moga, —

što treba dovesti u vezu s istim izrazom u klasičnim epskim pjesmama (»Ivo Senković i aga od Ribnika«, »Uroš i Mrnjavčevići«, a osobito »Kosovka djevojka«, u kojoj se izraz »po grehu roditelj« i danas naopako tumači, itd). Jasno je da se riječ »roditelj« mjesto »otac« upotrebljava u osobitoj prilici kad se ukazuje na dužnost sina prema onome ko mu je dao život. Jedna takva suptilnost narodne pjesme, koja se rijetko javlja, i ovdje je očuvana.

Predgovor ovoj zbirci napisao je dr Matija Murko, naučnik čije je ime vezano s proučavanjem života narodne pjesme na terenu. On je u nekoliko navrata putovao po našoj domovini i pored mnoštva fotografskih i fonografskih snimaka ponio bogato iskustvo zapažanja i sigurnih sudova u našoj guslarskoj pjesmi. Šteta je samo da (kao Slovenac koji je dobar dio života proveo u Pragu) nije u boljem jeziku dao svoja dragocjena zapažanja u ovoj zbirci, koja ima nesumnjivu naučnu i dokumentarnu vrijednost.

Petar Bakotić

Pretstavnici sokolstva prigodom vanredne skupštine sokolskog saveza

predvođeni od zamjenike štarješine gg. Dr. Vlad. Belajčićem i M. Smiljanićem posjetili su gg. min. unutr. poslova Mihaldžića, pretsj. vlade D. Cvetkovića, min. vojske i morn. M. Nedića, min. za fiz. vasp. Tomića i min. prosv. Maksimovića.

Svugdje su naišli na vrlo lijepi prijem, pažljivo su saslušani te im je izjavljeno da će se i u buduće kao i do sada pokloniti najveću pažnju Sokolu i njegovom razvitku.

Ministar vojske i morn. g. Milan Nedić sa pažnjom i interesovanjem saslušao je izvještaje i saopćenja pretstavnika jugosl. sokolstva. Ujedno je izrazio svoje najljepše mišljenje o sokolskome radu sa vjerom, da će Sokolstvo trajno i u buduće nastaviti ovaj svoj koristan rad za dobro zemlje.

*

Ban dr. Šubašić primio je u Zagrebu dra O. Gavrančića. Raspravljeni su neki aktuelni sokolski problemi.

Molbe đačkih roditelja

Nakon toliko godina uzaludnog čekanja Šibenik je ipak napokon dobio veliku i modernu zgradu Realne gimnazije, koja spada među najljepše školske zgrade u državi. Sve do najmanjih sitnica bilo je predviđeno pri gradnji nove Gimnazije, tako da je ona u svakom pogledu odgovarala svojoj svrsi, te su njom kako đaci, tako i građani bili potpuno zadovoljni.

Ali kako je broj đaka u ovoj jedinoj gimnaziji Sjeverne Dalmacije postajao svake godine sve veći, što je počelo prelaziti mogućnosti čak i nove zgrade, to su ove godine neki razredi morali da vrše popodnevnu obuku. Isprva se mislilo da samo učenice nižih razreda imaju posljepodnevnu obuku i da se na taj način stvori neka vrsta posebne ženske niže gimnazije, ali to nužalost iz tehničkih razloga nije bilo moguće urediti, pa je za poslije podne ostavljeno nekoliko mješovitih nižih razreda. Jasno je da je ovaj raspored dosta nezgodan, pa su nam i razumljive i tužbe mnogih roditelja koji se žale da će se njihova djeca, učenici I i II raz., morati pretstojeće zime kasno u večer vraćati sama sa Šubićeva. Lako je bilo sa popodnevnom obukom dok se je Gimnazija nalazila u centrumu grada, ali sad, kad se već poslije podne ne mogu barem staviti viši razredi, trebalo bi učiniti ono što se upotrebljava u svim gradovima tj. da se svaka tri dana izmjenjuju izvjesni jutarnji sa poslijepodnevnim odjeljenjima. Ovo pitanje trebalo bi što prije urediti jer je već sada u 7 sati, kad završava obuka, mrkla noć a što će tek biti do mjesec i više dana ? !

Načelnik sokolske župe Šibenik-Zadar

g. Hinko Meliš koji je pored ostalih pretstavnika sudjelovao vanrednoj skupštini Sokolskog saveza u Beogradu tumačio nam je koliko je velik bio broj izaslanika svih jedinica sokolskih i kakvo je ogromno oduševljenje vladalo u Beogradu među sokolima i građanstvom za vrijeme skupštinskih radova i van istih, gdje je bilo živog razgovora i međusobnog upoznavanja

RADI PREOBILJA MATERIJALA

i u ovom broju morali smo ispustiti više lokalnih i ostalih članaka. Molimo da se uvaži.

Novi pretsj. šibenske općine

g. Dragutin Vidović por. kontr. u p. preuzeo je dužnost. Marljivo vrši pregled najvažnijih odelenja a međutim svi poslovi teku redovito uz pomoć dosadašnjeg redovitog činovništva.

† Kap. Fabijan Petravić

inspektor Jadranske plovidbe, nakon kratke bolesti preminuo je u amošnjoj bolnici u 75-oj god, života.

Dobar pokojnik koji je već dugi niz godina vršio revno svoju službu u Šibeniku sproveden je u četvrtak u jutro do parobroda kojim je prevezen u Stari grad.

Premještaj sres. nač. g. Šime Urlića

Ovih dana na Bansku Ispostavu u Split premješten je g. Šime Urlić sreski načelnik Šibenika. Kroz vrijeme svog višegodišnjeg službovanja u našem gradu g. Urlić je stekao glas onih dosta rijetkih činovnika koji svoje dužnosti i svoj položaj vrše i isgunjavaju trajnom objektivnošću i bezprijekornošću, te će u svom građanstvu ostati na njega ugodno sjećanje na svu njegovu prijaznost, kojom je težio i nastojao da svakome udovolji i pomogne. Isto tako sve podređeno činovništvo dugo će se sjećati svog vrijednog načelnika, koji je često i bolestan ispunjavao svoje dužnosti.

Odlazak g. Urlića osjetiće osobito teško sva kulturna i nacionalna udruženja u gradu kojima je on uvijek znao da pruži potrebitu pomoć i u njima ispolji svoj stalni i ničim nepokolebani nacionalni stav.

Cjelokupno građanstvo Šibenika teško žali za g. Urlićem, jer je za ovo nekoliko godina njegova načelnikovanja osjetilo što znači biti ispravan činovnik i pošten čovjek, te želi mu mnogo uspjeha u njegovoj novoj dužnosti.

POSJETITE 14-23 oktobar 1939

BEOGRADSKI JESENJI SAJAM

NAJVEĆA PRIVREDNA MANIFESTACIJA U JUGOSLAVIJI
VELIKO UČEŠĆE STRANIH DRŽAVA. — SAJAM KNJIGA

Obaveštenja: UPRAVA BEOGRADSKOG SAJMA
Poštanski fah 538 BEOGRAD—SAJMIŠTE Telef. 28-526, 28-802

Povlastice na željeznicama i brodovima 50 posto

TRAŽI SE NAUČNIK

za organizovanu grafičku struku sa 4 razreda gimnazije ili gradjanske škole i završnim ispitom.
Obratiti se »Tipografiji« v. Vitaliani.

Pododbor gospoda Kneg. Ljubice u Šibeniku

otvoriće u četvrtak 5. oktobra t. g. tečaj krojenja koji će održati diplomirana učiteljica više stručne škole gdica Bošković nastavnica ručnog rada pri Učiteljskoj školi u Šibeniku.

Tečaj će trajati 6 nedjelja po 3 puta sedmično od 3-6 s. po podne. Cijena će biti za članice po 80 din., a nečlanice po din. 100.— Interesenti neka se izvole prijaviti u knjižari „Opal" gdje će dobiti detaljnije informacije.

A. TALAN, uč. poljopr.

Važne upute za berbu i preradu grožđa u 1939 god.

Ova godina nije bila najpovoljnija za vinograde. Vrlo loše proljeće. Suvo i vruće ljeto, tako da je na mjestima sa tanjom zemljom već i loza bila počela osjećati djelovanje jake suše. Nakon toga je naišla nagla kiša i kišni prelaz u jesen, tako da smo sve do konca prve polovine mjeseca septembra imali stalne kiše i hladno vrijeme, što je sve vrlo loše uplivisalo na dozrijevanje grožđa

Uslijed naglog prelaza na jake suše u stalno kišno vrijeme pojavila se kod grožđa dosta jaka gnjiloća. Bobe na grozdovima zbog jačega pritiska soka počele su pucati, a zatim brzo gnjiti. Kao daljna posljedica takvih abnormalnih atmosferilija bila je slabo nagomilanje sladora u grožđu. Rane odlike grožđa nisu imale onakav procenat slatkoće kako je običajno u primjereno dobrim godinama, a da i ne govorimo o kasnijim vinskim odlikama grožđa koje su još i sada u drugoj polovini septembra dosta kisele.

Šta treba da čine vinogradari, da bi koliko je to najviše moguće sačuvali kvalitetu i kvantitetu priroda svojih vinograda?

Svaki vinogradar, koji je učio važnost izlaganja u uvodu ovoga članka treba bezuvjetno da postupa po slijedećim uputama:

1. Odmah treba zaći kroz vinograd i obaviti podabiranje grožđa, t.j. pobrati ostatke ranih odlika u koliko ih u vinogradu imade, a sa naročitom pak pažnjom probrati i istrijebiti sve gnjilo grožđe, tako da ono, što ostane može još duže vremena ostati na čokotu, da prikupi što više sladora o čemu zavisi kvaliteta priroda vina.

Ovako odabrano grožđe mora se odmah preraditi i to na sledeći način: Pobrano grožđe mora se odmah gnječiti — muljati ili greštati i prešati. Dobiveni mošt treba se odmah stavljati u naročitu čistu i zdravu bačvu. Takvom moštu moramo odmah dodati 15-20 grama kalijevog metabisulfita (ako je toplije više ako je hladnije manje), pa ga ostavimo da se kroz 1 do 2 dana očisti, jer se kod toga sav talog, mutež, pljes i nečistoća spada na dno bačve.

Kad se je mošt očistio tada ga moramo odmah pretočiti u drugu bačvu, a ako takvu nemamo, tada ga pretočimo u kacu, operemo bačvu i u čistu bačvu vratimo natrag očišćeni mošt.

Onakvom moštu dodajemo tada vreli kvasac, kojega smo sami priredili na slijedeći način:

Dva do tri dana prije nego što ćemo ovaj posao podobiranja obaviti ill makar u isto vrijeme odaberemo u vinogradu 50 kila lijepog zdravog i zrelog grožđa. Od toga grožđa načinimo mošt pa ga stavimo u demižon od 5, odnosno 10 litara. Balon stavimo na toplo mjesto najbolje u kuhinji, tako da imade stalnu toplotu, da bi mogao brzo vrljeti.

Kada smo očišćeni mošt pretočili u čistu bačvu, tada u taj mošt ulivamo ovaj vrijući mošt, kako bi s time izazvali pojačano vrijenje.

2. Glavnu berbu grožđa treba provađati, što kasnije, da bi se dalo prilike da grožđe može nakupiti što više slasti, jer što će više u grožđu biti slasti, to će se dobiti jače i bolje vino. Ovo je pak važno naročito zato, što je potrošak vina znatno pao i još uvijek se nalazi u opadanju, pa se uslijed toga i prefinjenog ukusa potrošačke publike sve više traže samo prvorazredna vina.

Treba imati na umu, da sada kada je grožđe potpuno razvijeno — svaki sat što duže ostaje na čokotu — znači povećanje slasti. Nama pak nije svejedno da li će mo dobiti mošt sa 14, 18 ili čak sa 20 posto slasti.

I ako je zakonom, odnosno naredbom propisano, da se grožđe nesme brati pre 1 novembra, to time nije kazano, da se mora odmah početi sa berbom, pogotovo ako potraje lepo sunčano i toplo vreme, jer će tada svaki vinogradar sam sebi učiniti dobro delo, ako ostavi berbu barem do 10 novembra. Tada će barem donekle imati garanciju da će mu grožđe imati, nešto više slasti i da će dobiti nešto bolji mošt.

3. Samu berbu treba nastojati samo po lepom vremenu obaviti, a nikako po kiši, jer tada ako beremo grožđe po kiši dobivamo nešto više mošta ali znatno redega jer u njemu ima mnogo vode.

4. Obrano grožđe treba se odmah preraditi i presovati, a ne sme se pustiti da na tropu previre, kako je to još kod velikog broja vinogradara običaj. Ostavljanje mošta na tropu imade za posledicu, da vino ima više slasti i da će dobiti nešto bolji mošt. Lepo zelenkasto vino dobiva se samo onda, ako smo pobrano grožđe odmah preradili i ispresovali, te mošt stavili u čiste, zdrave bačve da vrije.

Drugi je postupak kod prerađivanja crnih vina, gdje je baš potrebno, da se mošt ostavlja stalno vrijeme u tropu, da vrije zajedno u svrhu izlučivanja boje, da bi se dobilo vino što tamnije — ramenije boje. O tome će biti govora na drugom mestu.

5. Za brže i pravilnije vrijenje mošta potrebno je, da svaki vinogradar pripremi potrebni vrelni kvasac, jer o pravilnom i brzom vrijenju mošta, zavisi mnogo kvalitet budućega vina. Najbolje je da se takav kvasac za svoju potrebu, par dana pre početka berbe naruči svaki vinogradar od Enološke stanice u Zagrebu, Kačićeva ul. 9. Svakoj otpremi kvasca prilažu se tačna uputstva za njegovu upotebu.

Sa pravilnim vrijenjem mošta spriječićemo često puta pojavu raznih bolesti i mana vina, koje docnije dolaze na vino. Ako mošt nije pravilno provrio tada je mnogo sigurnije da će do pojave bolesti ili mane doći.

6. Kod berbe treba upotrebljavati samo zdravo i čisto posuđe, a ne razne stare kante i lonce koji su bili već u smeću. Pažnja i čistoća kod berbe — je polovina garancije, da će biti vino zdravo.

O pravilnom vrijenju mošta biće govora na drugom mjestu. Kruš G.

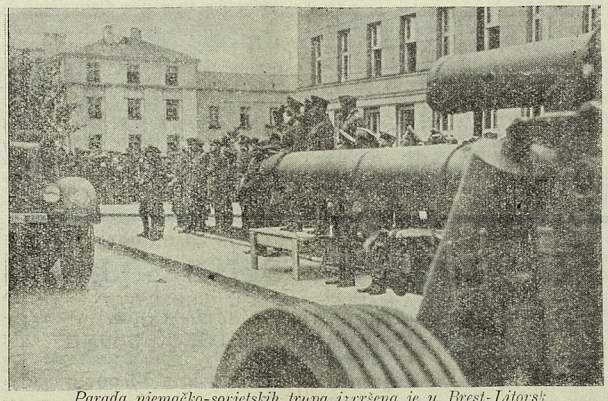
Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Transportno-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

širite NOVU TRIBUNU

Rusko-njemački vojni sporazum

Von Ribbentrop, njemački ministar vanjskih poslova povratio se iz Moskve sa sudbonosnih političkih pregovora. Na berlinskom aerodromu čekali su von Ribbentropa i novi sovjetski poslanik u Berlinu Škvarčev.

Parada njemačko-sovjetskih trupa izvršena je u Brest-Litovsk

Sprovod rumunskog ministra Kalineskog

Osnivanje Pomorskog odjeljenja u Splitu

Izvjesni krugovi u Splitu pokrenuli su pitanje osnivanja Pomorskog odjeljenja, umjesto sadašnje Direkcije pomorskog saobraćaja, u Splitu, koje bi bilo potpuno samostalno u svom radu, a sarađivalo bi i sa banom u Zagrebu i sa centralnom vladom u Beogradu. Šef Pomorskog odjeljenja ima bi rang ministra. O ovome je pisao i »Obzor«. U vezi s ovim bio je ovih dana u Zagrebu g. dr Ivo Tartaglia, prvi ban bivše Primorske banovine, koga je primio u dužu audijenciju ban g. dr Šubašić. G. dr Tartaglia naročito radi na ostvarenju ove akcije.

Izbor senatora u Banovini Hrvatskoj

Kako javljaju iz Zagreba senatore u Banovini Hrvatskoj birać će samo načelnici općina. Koliko se moglo doznati biće podnijeta samo jedna lista.

Izbori za seoske općine

Prema obavještenjima izbori za seoske općine u Banovini Hrvatskoj izvršiće se početkom 1940 g.

Iz Sokola:

SOKOLI! U ponedjeljak je peta obljetnica onog kobnog 9 oktobra, dana mučeničke smrti velikog našeg Kralja, Aleksandra I viteškog Ujedinitelja. Sokolsko društvo Šibenik komemorirati će taj tužni dan na slijedeći način: U 8·30 sati u veče održati će se Spomen u Sokolani uz prigodnu riječ, koju će održati brat Dr Mimica. Dan ranije, u nedjelju, sakupljati će sok. omladinci prinose za Soc. fond Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Novac se dijeli sirotinji. Sokoli! Jugoslaveni! Odazovite se našem pozivu.

Beogradski jesenji sajam održat će se od 14 do 23 oktobra.

Ova odluka donijeta je na temelju održane ankete, na kojoj se pokazalo da svi izlagači žele da se sajam ove godine održi.

Prva zemaljska izložba voća Banovine Hrvatske otvorit će se od 7 do 15 X na Zagrebačkom zboru.

Pod pokroviteljstvom Pretsjednika Hrv. Selj. Stranke i potpretsjednika Vlade g. dr Vlatka Mačeka priređuje Savez hrvatskih vinogradara i voćara u Zagrebu uz potporu banske vlasti i uz saradnju Gospodarske Sloge, Zagrebačkog Zbora i svih stručnih organizacija od 7 do 15 oktobra na Zagrebačkom Zboru veliku Prvu zemaljsku izložbu voća Banovine Hrvatske. Ova izložba obuhvatiće sve grane voćarstva i vinogradarstva s teoretskog i praktičnog gledišta, dakle prikaz voćarskih predela i stanje voćarstva sveše voće, sortiranje, prerađevine, konzerve, voćna pića, pakovanje, rasadnike, pobijanje bolesti i štetočinaca, hemikalije, literaturu, strojeve, sprave i bribor.

Interes voćara i vinogradara je vanredno veliki. Odobrena je i 50 od sto porlastica na željeznici.

Štedionice Banovine Hrvatske primaće raspoloživu gotovinu Suzor-a te će preuzimati i banov. štedionicu u Splitu

Povjerenika Sred. ureda za osig. rad. J. Gašparca posjetili su predstavnici Štedionice ban. Hrvatske, u predmetu ulaganja raspoložive imovine Suzora s teritorija banovine Hrvatske, jer Štedionica treba da financira sve javne radove na tom području. Suzoru na uloženi novac daće se sve one pogodnosti, koje mu daju i drugi novčani zavodi. Po odluci bana dra Šubašića u Split putuju dr Toth, član uprave Štedionice u Zagrebu i njen upravitelj Lovinčić, zbog preuzimanja štedionice u Splitu.

Opozivanje

Žalim što sam napisao i dao da se tiska u »Novoj Tribuni« br. 573 od 3 ožujka tek. g. dopis iz Knina pod naslovom »Fratar Švercer«, koji u cjelini i pojedinostima sadržava uvrede i klevete na štetu O. Vj. Šimića, župnika u Vrpolju kod Knina, te mu zahvaljujem što je odustao od kaznenog postupka proti mene.

Ljubo Novaković

Radiošiljač u vojničkoj naprtnjači i u džepu

Radiofonija upotpunila je danas opremu modernih izvještajnih trupa malim minijaturnim emisionim stanicama, koje se poslužuju sa svega nekoliko ručnih zahvata, a nosi ih se u običnim vojničkim naprtnjačama. Nije zaista potrebno isticati ogromnu vojničku važnost tih sićušnih radiostanica. Zna se naime oduvijek, da neposredna i nesmetana veza između operativnih trupa i zapovjedništva već sama po sebi znači pola uspjeha, kao i da su mnogi porazi uslijedili baš radi prekida veze s glavnim stožerom odnosne vojske. Ta maljušna stanica u vojnikovoj naprtnjači radi sve dotle, dok je živ i sam vojnik, ali i kad ovaj pogine, ostaju još uvijek drugi, koji u naprtnjačama na svojim leđima veoma često nose samu — pobjedu. To se vidjelo na najzorniji način prilikom sadašnjeg rata u Poljskoj, gdje su po poduzeću Telefunken konstruirani sitni radiošiljači u vojničkim naprtnjačama upravo savršeno radili i tako omogućivali neposrednu vezu i najmanjih napred izbačenih izviničkih ili borbenih jedinica s glavnim trupom

Takve sićušne emisione stanice ne rabe se međutim samo u vojsci, nego i na raznim područjima sporta, pa i u znanosti, naime svuda ondje, gdje je onemogućena upotreba mikrofona sa žičanim spojem. One imaju svoju vlastitu pogonsku snagu i na taj su način posve slobodne od svake druge veze i svojim su valom izravni posrednici između velikih emisionih stanica i prijemnika. Danas postoje tako već sićušne emisione stanice, koje se nose na leđima, pa i u samom džepu. One rade pomoću malih željeznih antena, pri čemu ih ne smeta ni najveća brzina kretanja, pa ni ona automobila, željeznice ili aviona, budući da njihov zračni val u jednoj jedinoj sekundi obilazi sedam i po puta oko zemlje. Kad neko sluša emisije na prijemniku, koji je udaljen nekoliko stotina kilometara od emisione stanice, čuje prema tome pjevača ili govornika preko mikrofona brže, nego li ih čuje posjetnik kazališta, koji sjedi negdje na galeriji. Čovjeku je to jasno čim zna, da zvučni val za svakih stotinu treba jednu trećinu sekunde, a zračni val tome nasuprot za svakih 300 metara svega samo 1-1.000 sekunde. Eterski val stvara dakle paradoks, da se njegovom pomoću čuje mnogo brže na veću udaljenost nego li bez njega na malim odstojanjima.

Jasno je, da se takve sićušne emisione stanice mogu rabiti u bezbrojnim prilikama. Tako ih se rabi za slanje izvještaja s velikih konjskih ili automobilskih utrka, a bilo je već slučajeva, da je već i sam vozač s brzog boba izvještavao o svom utisku za vrijeme same vožnje. Reporteri velikih svjetskih novina danas uopće više ne šalju pismene ili telefonske izvještaje, nego jednostavno diktiraju stenografu u uredništvu svoje impresije s mjesta, na kojem se upravo nalaze. Ta maljušna stanica u džepu svršava cijeli posao zajedno s komentarima za svega nekoliko časaka, a da se novinar ne mora tek ljutiti na lošu telefonsku vezu, koja se obično ni ne dobije, kad je čovjek treba.

Ali i na području nauke rabi se taj mali aparat s velikim uspjehom. Imala ga je i zadnja njemačka himalajska ekspedicija, koja je tako podržavala stalnu vezu nesamo među pojedinim članovima, nego i sa cijelim svijetom. Konačno se takve sićušne stanice puštaju na visinskim balonima i u nedogledne visine, gdje onda automatski bilježe sve atmosferske promjene. Današnji meteorolozi ne mogu više uopće da rade bez takvih pomoćnih stanica, koje su veoma praktične, a ne gube se ni onda, ako balon u visinama prsne, budući da se tada automatski otvaraju mali padobrančići, koji svaki aparat neoštećen spuštaju na zemlju. Mašta bi nas predaleko odvela, ako bi govorili i o svima drugim mogućnostima uporabe tih sićusnih radiošiljača, koji će u najskorije vrijeme postati potrebnim priborom za svakog putnika, turistu, športaša, novinara ili naučenjaka istraživača.

Dr. V, P.

širite N. TRIBUNU

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik